

Uusi momentti: Yksityisen kopioinnin hyvitys

Esitys: Momentille esitetään 12 miljoonan euron määrärahaa yksityisen kopioinnin hyvityksen järjestämiseen

Perustelut:

Hallitusohjelman mukaan ”hyvitysmaksujärjestelmää uudistetaan turvaamaan alan toiminnan taloudelliset edellytykset nopean teknologisen kehityksen olosuhteissa”. Terveen kilpailun edistämishjelman digitaalisia markkinoita koskevan toimenpidekirjauksen mukaan ”opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää, miten hyvitysmaksujärjestelmää voitaisiin uudistaa vuoteen 2014 mennessä hallitusohjelman tarkoittamalla tavalla nopean teknisen kehityksen olosuhteissa”.

Ehdotetaan, että otetaan käyttöön uusi järjestelmä, jossa hyvitys yksityisestä kopioinnista rahoitetaan valtion talousarvioon otettavalla kehyslisäyksellä. Hyvityksen tulee olla suuruudeltaan sellainen, että sitä voidaan pitää tietoyhteiskuntadirektiivin 2001/29/EY mukaisesti kohtuullisena hyvityksenä (fair compensation) tekijöille heidän teostensa kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön.

Hyvityksen lähtötasoksi määritellään aiempien hyvitysmaksukertymien perusteella 12 miljoonaa euroa, joka rahoitetaan kokonaan valtion talousarvioon lisättävällä määrärahalla. Jatkossa hyvityksen taso määräytyisi yksityistä kappaleen valmistamista ja sen määrää kartoittavan puolueettoman tutkimuksen pohjalta.

Määrärahalla hyvitetään tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille sitä, että teoksia ja lähioikeuksien suojan kohteita kopioidaan yksityiseen käyttöön tekijänoikeuslaissa säädetyn rajoituksen nojalla.

Yksityisen kopioinnin hyvitys tuottaa hyvityksen saajana oleville tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille heidän ansaitsemaansa tuloa, joka vaikuttaa uusien luovien sisältöjen tuotannossa. Hyvitys on tekijän veronalaista tuloa.

Nykyisin yksityiseen kappaleen valmistamiseen käytettävien laitteiden valmistajilta, maahantuojilta tai jälleenmyyjiltä kerättävän hyvitysmaksun vuotuisten hallinnollisten ja muiden kustannusten on arvioitu olevan yhteensä useita miljoonia euroja vuodessa. Maksun keräävän järjestön ja sen edelleen tekijöille tilittävien järjestöjen hallintokulujen on arvioitu olevan miljoonan euron luokkaa. Maksun laajentamisen uusiin laitekategorioihin on arvioitu aiheuttavan uusille maksuvelvollisille jopa 3–5 miljoonan euron kertakustannukset. Maksuvelvollisten vuotuisten hallintokustannusten on arvioitu jäävän huomattavasti pienemmiksi.

Hyvityksen hallinnointikulut rajoittuisivat uudessa järjestelmässä opetus- ja kulttuuriministeriössä tapahtuviin hallintotoimiin sekä neutraalin ja tasapuolisen yksityisen kopioinnin kokonaiskuvan saamiseksi puolueettomalta tutkimuslaitokselta tilattavista tutkimuksista aiheutuviin kuluihin. Määrärahasta maksettavat tutkimuskulut olisivat korkeintaan muutamia satoja tuhansia euroja.

Hyvitysjärjestelmän hallinto kevenee huomattavasti, kun maksuvelvollisten ja lukuisien muiden välikäsien työmäärä ja hallinnointitoimenpiteet jäävät pois.

Nykytila:

Tekijänoikeuslain 2 a luvussa säädetyllä yksityisen kopioinnin hyvitysmaksulla hyvitetään tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille sitä, että teoksia ja suojattuja suorituksia kopioidaan yksityiseen käyttöön tekijänoikeuslaissa säädetyn rajoituksen nojalla. Tekijänoikeutta voidaan rajoittaa sallimalla yksityinen kopiointi, jos oikeudenhaltijoille järjestetään kopioinnista hyvitys (tietoyhteiskuntadirektiivin 5(2)(b) artikla).

Hyvitys oikeudenhaltijoille kerätään tallennusalustoista ja -laitteista, joihin teos voidaan tallentaa ja joita merkittävässä määrin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön. Maksukertymä jaetaan vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän maksuvarojen käyttösuunnitelman mukaisesti tekijöille suorana hyvityksenä ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin välillisenä hyvityksenä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä laitteet kuuluvat yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun piiriin ja mikä on maksun suuruus. Maksua kerätään tällä hetkellä analogisista ja digitaalisista tallennusalustoista sekä digitaalisista tallennuslaitteista, kuten mp3-soittimista, tallentavista digisovittimista ja ulkoisista kiintolevyistä.

Noin 12 miljoonan euron tasolla vuosina 2004–2008 ollut hyvitysmaksukertymä, johon siirtyminen digitaalisiin televisiolähetysiin 2007 aiheutti noin 3 miljoonan euron tilapäisen lisäyksen, on laskenut 6,5–7 miljoonan euron tasolle vuosina 2011–2013. Vuoden 2014 kertymäksi arvioidaan noin 5,1 miljoonaa euroa. Tämä on seurausta siitä, että kopiointi ja tallentaminen on siirtynyt sellaisille laitteille, joihin hyvitysmaksua ei ole valtioneuvoston asetuksella ulotettu (esim. tietokoneet, tabletit, älypuhelimet, muistikortit).

Hyvitysmaksukertymän aleneminen tälle tasolle vaikuttaa kielteisesti luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiin, eikä kertymää voida pitää direktiivissä tarkoitettuna sopivana tai reiluna hyvityksenä yksityisestä kopioinnista, jonka samana ajanjaksona ei kuitenkaan ole osoitettu vähentyneen. Edellytyksiä hyvitysmaksun soveltamisalan laajentamiseen ja maksun korottamiseen ei ole kuitenkaan tänä aikana ollut.

29.01.22 Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)**Esitys: Momentille esitetään 4 miljoonan euron lisämäärärahaa lainauskorvausten tason nostamiseksi****Perustelut:**

Nykyistä 4 225 000 euron (TA 2015) määrärahaa esitetään korotettavaksi 4 miljoonalla eurolla 8 225 000 euroon.

Lainauskorvaus on tekijänoikeudellinen korvaus teoksen tekijälle siitä, että teoksen kappaleita lainataan yleisestä kirjastosta (vuosittain yhteensä n. 100 miljoonaa lainausta).

Lainauskorvausta tilitetään tällä hetkellä 5 000 kirjailijalle, 3 000 musiikin tekijälle ja 150 kuvataiteen tekijälle. Lainauskorvausta saavien tekijöiden määrä on jatkuvassa kasvussa.

Lainauskorvaus parantaa osaltaan tekijöiden mahdollisuuksia ansaita elantonsa luovalla työllä. Tekijälle maksettavat lainauskorvaukset, kuten muutkin tekijänoikeuskorvaukset, ovat tekijän veronalaista tuloa.

Tekijänoikeuslain 19 §:n muutoksella v. 2006 säädettiin lainauskorvaus koskemaan yleisistä kirjastoista tapahtuvaa teosten lainaamista. Samalla eduskunta edellytti, että valtion talousarviossa osoitetaan lisämääräraha, jolla mahdollistetaan tutkimus- ja opetustoimintaa palvelevien kirjastojen ottaminen lainauskorvausjärjestelmän piiriin. Eduskunta on kiinnittänyt huomiota lainauskorvausten alhaiseen tasoon useaan otteeseen tämän jälkeen.

Vuoden 2012 talousarviota koskevassa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä valiokunta piti "välttämättömänä, että lainauskorvauksiin varattu määräraha asteittain korotetaan sellaiselle tasolle, että tekijät saavat kohtuullisen korvauksen teostensa lainaamisesta". (VaVM 26/2011 vp)

Sivistysvaliokunta esitti valtion talousarviosta vuodelle 2013 antamassaan lausunnossa (SiVL 10/2012 vp), että valtiovarainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman siitä, että lainauskorvausten määrä selkeällä pitkän aikavälin ohjelmalla nostetaan kirjailijoiden kannalta kohtuulliselle tasolle.

Eduskunta hyväksyi lausuman seuraavassa muodossa: "Eduskunta edellyttää, että lainauskorvauksiin varattu määräraha korotetaan asteittain sellaiselle tasolle, että tekijät saavat kohtuullisen korvauksen teostensa lainaamisesta."

Lainauskorvausmääräraha on 2008–2015 nostettu 3 miljoonasta eurosta 4 225 000 euroon (TA 2015).

29.10.30.

Kehittämiskouluverkoston toiminta ja kouluttajakoulutus

Hallituksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaan nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä sekä vähentää sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa ja koulutuksen periytyvyyttä. Kansalliset ja kansainväliset oppimistulokset ovat osoittaneet jo vuosien ajan, että suomalaisten peruskoululaisten osaamistaso ja koulumotivaatio ovat laskussa.

Koulutuksen ja tutkimuksen vuosien 2011 kehittämissuunnitelman mukaisesti parannetaan peruskoulun edellytyksiä toimia kaikkien lasten oppivelvollisuuskouluna. Perusopetusta kehitetään koko ikäluokalle yhteisenä, tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena.

Laadukkaan perusopetuksen turvaamiseksi myös jatkossa on opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistänyt laajamittaisen asiantuntijatyön tulevaisuuden peruskoulun kehittämistoiminnan suunnittelemiseksi. Kehittämisen tavoitteena on erilaisin toimenpitein tukea tasa-arvoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen pohjautuvaa perusopetusta samaan aikaan, kun perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön syksyllä 2016.

Tulevaisuuden peruskoulu – hankkeen yhteydessä toimii kehittämiskouluverkosto.

Kehittämiskouluverkosto on suomalaisista peruskouluista eri puolilta maata muodostunut yhteistyöverkosto, joilla on tahto toimia edelläkävijöinä suomalaisen koulutuksen kehittämisessä. Tämä tapahtuu innovatiivisen ja ennakkoluulottoman kokeilu- ja kehittämistoiminnan avulla, johon koko koulun henkilöstö - johto mukaan lukien - sitoutuu.

Kehittämiskouluverkoston tavoitteena on uudistaa toimintakulttuuria ja pedagogiikkaa, luoda ja levittää uusia innovaatioita, edistää oppimista, kouluviihtyvyyttä ja motivaatiota, tukea opettajien osaamisen kehittämistä ja työssä jaksamista sekä kehittää johtamisen käytäntöjä.

Kouluttajakoulutuksen tavoitteena on lisätä kehittämistaitoja, konsultaatitaitoja, pedagogisen johtamisen osaamista, valmiuksia koordinoita ja valmentaa kehittämistyötä alueellisesti sekä tukea kouluja muutoksen toteuttamisessa ja sen vaikutusten arvioinnissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tarkoituksena on kohdentaa voimavaroja Tulevaisuuden peruskoulu kouluttajakoulutukseen. Tavoitteena on tukea edellä mainittujen kouluttajakoulutuksen tavoitteiden mukaisesti yksittäisiä kouluja, opetuksen järjestäjiä ja alueita kehittämistoiminnan käynnistämiseksi, varsinaisessa kehittämistyössä ja tulosten levittämisessä sekä arvioinnissa.

Kouluttajakoulutusta suunnataan yhteensä 150 opetuksen järjestäjälle (1 000 000 euroa) sekä varsinaiseen kouluissa tehtävän kehittämistyön käynnistämiseen, ohjaamiseen ja tukemiseen 3 000 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää toimintaan yhteensä 3 miljoonaa euroa.

29.10.30

Oppimisympäristöjen digitalisointi

Hallituksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaan nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä sekä vähentää sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa ja koulutuksen periytyvyyttä. Kansalliset ja kansainväliset oppimistulokset ovat osoittaneet jo vuosien ajan, että suomalaisten peruskoululaisten osaamistaso ja koulumotivaatio ovat laskussa.

Laadukkaan perusopetuksen turvaamiseksi myös jatkossa on opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistänyt laajamittaisen asiantuntijatyön tulevaisuuden peruskoulun kehittämistoiminnan suunnittelemiseksi. Kehittämisen tavoitteena on erilaisin toimenpitein tukea tasa-arvoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen pohjautuvaa perusopetusta samaan aikaan, kun perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön syksyllä 2016.

Tulevaisuudessa oppimisen tulee olla nykyistä vahvemmin oppilaille merkityksellistä ja motivoivaa. Tämä vaatii muutoksia opetusjärjestelyiden kehittämiseksi, oppimisympäristöjen monipuolistamiseksi ja oppimista tukevien innovaatioiden jalkauttamiseksi osaksi koulujen toimintaa. Tavoitteena on oppilaiden innostuksen kasvattaminen opetusta kohtaan käyttämällä hyödyksi uutta teknologiaa.

Tulevaisuuden peruskoulun kehittämistoiminnan toimeenpanemiseksi rahoitusta on tarkoitus kohdentaa kansallisen koulutuksen pilvipalvelun käyttöönoton edellyttämään opetustoimen henkilöstön perus- ja täydennyskoulutukseen, toimiin joilla vahvistetaan opettajien valmiuksia ottaa käyttöön digitaalisia oppimateriaaleja ja uusia opetuksen muotoja, oppimisympäristöjen ja siinä erityisesti digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen ja varustamiseen, kehittämistoiminnan edellyttämiin laitehankintoihin sekä tutkimukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää oppimisympäristöjen digitalisointiin yhteensä 10 miljoonaa euroa.

29.10.30

Kasvun ja työllisyyden tukeminen/ liikunnallinen aamu- ja iltapäivätoiminta ja koulun kerhotoiminta

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestää 98 % Manner-Suomen kunnista, ja toimintaan osallistuu 53 000 lasta. Yhä useampi oppilas on päässyt osalliseksi myös koulun kerhotoiminnasta. Kun valtionavustusten myöntäminen aloitettiin vuonna 2008, koulujen kerhoja oli noin 2 000. Nyt kerhoja on noin 27 500 ja niissä lapsia noin 330 000. Vuonna 2014 koulun kerhotoimintaan myönnettiin 8 miljoonaa euroa. Kulttuuri- ja asuntonministeri on tänä vuonna myöntänyt Liikkuva koulu -ohjelman valtakunnallisiin hankkeisiin 830 000 euroa.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2011–2016 perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta on osa turvallisen koulupäivän kokonaisuutta. Keskeisimmät kehittämiskohteet ovat toiminnan mahdollistaminen kaikille sitä tarvitseville pienille koululaisille, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulun yhteistyön vahvistaminen, ohjaajien työsuhteiden pysyvyyden lisääminen sekä erityisoppilaiden ja muiden erityistä tukea tarvitsevien lasten toiminnan kehittäminen. Lisäksi palveluntuottajien mahdollisuuksia toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen tulisi parantaa.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta ja koulun kerhotoiminta ovat kiinteä osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kasvatustehtävän jatkumoa. Koulun kerhotoimintaa voidaan järjestää myös aamu- ja iltapäivätoimintaa täydentävänä toimintana. Kunta, joka järjestää perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, saa ohjaustuntikohtaista valtionosuutta kolmen tai neljän tunnin päivittäiseen toimintaan. Käytännössä toimintaa järjestetään keskimäärin yli viisi tuntia.

Hallitus on sitoutunut lisäämään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjontaa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä erityistä tukea tarvitseville ja asettanut tavoitteeksi koulun kerhotoiminnan vakiinnuttamisen. Molemmissa vapaa-ajantoiminnan muodoissa erityisen suosittuja ovat olleet liikunnalliset sisällöt. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulun kerhotoiminnan entistä monipuolisempaa tarjontaa voitaisiin edistää suuntaamalla aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjille valtion erityisavustuksia, joita saisi käyttää neljän tunnin päivittäisen toiminnan ylimenevien kerhotuntien rahoittamiseen: henkilöstön palkkaamiseen, erityistä tukea tarvitsevien tukitoimiin, tarvittaviin välineisiin, eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Sisällöllisenä painopisteenä olisi perusopetuksen taide- ja taitokasvatuksen, erityisesti liikuntakasvatuksen tukeminen ja toiminnan mahdollistaminen myös erityistä tukea tarvitseville lapsille. Tarkoitukseen esitetään kymmenen miljoonaa euroa.

Täydentävä TAE 2015

Mom. 29.10.35

Avustus yleissivistävien oppilaitosten ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin

Momentille ehdotetaan **35 milj. euron määrärahaa** myönnettäväksi sisäilma- ja kosteusvaurioita sisältävien oppilaitos- ja päiväkotirakennusten korjaushankkeisiin ja niitä korvaaviin uudisrakennushankkeisiin. Lisäksi määrärahasta ehdotetaan varattavan osa vuonna 2014 tehtyjen päätösten oikaisuvaatimusten perusteella mahdollisesti myönnettäviin avustuksiin.

Määrärahasta myönnettävillä valtionavustuksilla arvioidaan voitavan rakentaa tai peruskorjata tilat 3 000 oppilaalle ja 1 000 päiväkotilapselle.

Merkittäviä kosteusvaurioita esiintyy kouluissa ja päiväkodeissa arviolta 12–18 % niiden kerrosalasta (Eduskunnan TrV:n julkaisu 1/2012). Tämän perusteella voidaan arvioida, että joka koulupäivä n. 62 000–94 000 peruskoululaista ja 12 000–18 000 lukiolaista altistuu kosteusvaurioituneista rakenteista ja materiaaleista vapautuville epäpuhtauksille. Kuntien ja kuntayhtymien omistamasta rakennuskannasta oppilaitosrakennuksia oli yhteensä 5 667 000 kerros-m² vuonna 2010. Jos arvioidaan, että 80 % näistä oli yleissivistäviä oppilaitoksia, niin merkittävä kosteusvaurio on n. 540 000–800 000 m²:ssä oppilaitosten kerrosalasta.

Vuoden 2013 lisätalousarvion 35 milj. euron vastaavaan tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta haettiin avustusta kaikkiaan 155 hankkeeseen, joiden kustannusarviot olivat n. 509 milj. euroa. Avustusta myönnettiin 94 hankkeeseen 10–15 % niiden hyväksytyistä kustannuksista. Valtioneuvosto antoi 12.12.2013 asetuksen (875/2013) oppilaitosten ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin myönnettävästä valtionavustuksesta, jossa säädetään aiempaa tiukemmista valtionavustuksen käytön ehdoista. Asetus koski vuoden 2013 lisätalousarvion määrärahasta myönnettäviä avustuksia. Valtionavustuksen ehdot ovat ohjanneet rakentamisen laatua kaikissa niissä kunnissa, jotka hakivat avustusta. Oikaisuvaatimuksen avustuksen myöntämisestä esitti 4 hakijaa yhteensä 4 milj. euron myöntämiseksi.

Ehdotettavalla määrärahalla toteutettaisiin eduskunnan kirjelmällään, EK 5/2013 vp–M 5/2013 vp, edellyttämän suunnitelmaa toimenpiteistä rakennusten kosteusvaurioiden ja niiden aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö laati yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa em. suunnitelman ja toimitti sen 28.8.2014 eduskuntaan. Yhtenä toimenpiteenä suunnitelmassa esitettiin seuraavan 10 vuoden ajan määrärahoja valtionavustuksiin.

Ehdotettavasta määrärahasta olisi tarkoitus myöntää avustuksia valtionavustuslain perusteella. Em. asetusta muutettaisiin siten, että se koskisi myös jatkossa myönnettäviä avustuksia ja avustukset myönnettäisiin kaikkein pahiten vaurioituneisiin sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin ja hankekohtainen avustus olisi 15 – 25 % hyväksyttävistä kustannuksista.

Määrärahalla olisi merkittävä työllistävä vaikutus, koska ensisijaisesti korjausrakentamiseen suunnattujen määrärahojen työllistävä vaikutus on uudisrakentamista korkeampi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että vuoden 2015 talousarvioon lisättäisiin 35 milj. euron määräraha myönnettäväksi avustuksina yleissivistävien oppilaitosten ja päiväkotien rakennusten kosteus- ja homevaurioiden korjaamiseen.

ICT-ALAN RAKENNEMUUTOKSEEN VASTAAMINEN KORKEAKOULUSEKTORILLA

Taustaksi

Muutaman viime vuoden aikana Nokian puheluntoimintojen alasajo on vapauttanut suurehkon määrän tutkimus- ja kehitystyöpotentiaalia omaava ict-alan henkilöstöä erityisesti Oulussa. Heinäkuussa 2014 päätetty irtisanomisten määrä oli Suomessa 1 100 ja näistä noin 75 prosenttia on korkeakoulutettuja. Monet irtisanotut hakevat töitä muualta Suomessa tai vaihtavat alaa tarjolla olevien mahdollisuuksien mukaisesti. Tällä on merkittävä vaikutus alueiden taloudelle ja osaamispotentiaalille, mutta myös kansallisen ict-alan osaamisen kehittämiseksi. Helmikuussa 2015 valmistuneen, elinkeinoministerin asettaman ICT-2015 työryhmän raportissa on mietitty toimia alan rakennemuutoksen vaikutusten hillitsemiseksi ja tieto- ja viestintäteknologian alan uudistamiseksi. tarkastelunäkökulma kattaa ICT-alan laaja-alaisen soveltamisen kaikilla toimialoilla ja julkisessa hallinnossa.

ICT-2015 ryhmän raportissa työryhmä ehdottaa mm. seuraavaa:

- nostetaan pelialan koulutuksen laatua ja määrää sekä viedään pelillisyyttä pelialan ulkopuolelle
- lisätään tietoturva-alan koulutusta ja tutkimusta, kehitetään alan vientitapahtumia sekä perustetaan kyberturvallisuuskeskus
- käynnistetään mobiiliosaamisen laajentamiseksi usean vuoden t&k-hanke
- lisätään Big Data-alueen koulutusta
- avoimen datan edistäminen
- pilviväyläpalvelut
- kymmenen vuoden tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelma ICT 2023 kokoaa yhteen keskeiset toimijat kuten yliopistot, tutkimuslaitokset, yritykset ja rahoittajat
- räätälöidään yritysten ja työntekijöidentarpeisiin muuntokoulutusta ja viedään täydennyskoulutusta korkeakouluihin

Pääministeri Alexander Stubbin hallitusohjelmassa todetaan, että ”Digitalisoituminen on Suomelle keskeinen mahdollisuus tuottavuuden lisäämiseen, ja se on hyödynnettävä täysimääräisesti. Digitalisoitumiseen liittyvä teollinen murros edellyttää tietoliikenneinfrastruktuurin ja tulevaisuuden digitaalisiin palveluihin liittyvän osaamisen vahvistamista. Opetuksen ja oppimisen digitaalista murrosta edistetään voimakkaasti mm. koulutuksen pilviväylän kehittämisen ja käyttöönoton avulla”. ”Julkisten tieto

varantojen määrätietoinen avaaminen edistää myös osaltaan avointa tiedettä ja luo mahdollisuuksia uudenlaisen yrittäjyyden ja palveluinnovaatioiden syntymiselle. Toimiva kansallinen sähköinen tunnistamisratkaisu toteutetaan. Hallitus jatkaa kyberstrategian määrätietoista toimeenpanoa. Tavoitteena on, että Suomi on maailmanlaajuinen edelläkävijä kyberuhkiin varautumisessa ja niiden häiriötilanteiden hallinnassa.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että sillä voisi olla merkittävä rooli uudistuvan ict-alan osaajien kehittämisessä. Jyväskylän rakennemuutospilotissa vuonna 2010 korkeasti koulutettujen

osaamista uudistettiin mm. muuntokoulutuksella, korkeakoulutetuille suunnatulla oppisopimuskoulutuksella sekä muulla täydentävällä koulutuksella. Koulutusmäärät jäivät tässä tapauksessa vielä suhteellisen alhaisiksi, koska suurin osa irtisanotuista sijoittui työmarkkinoille Jyväskylän seudulle tai muualle. Oulun seudulla irtisanomisista on ollut jo aiemmin ja nyt vapautuu suuri joukko korkeakoulutuksen suorittaneita, joiden osaamispotentiaalia ei saa hukata. Irtisanottujen määrät ovat niin suuria, että muutenkin huonontuneessa taloustilanteessa irtisanotut eivät enää pysty sijoittumaan ilman lisäkoulutusta työmarkkinoille.

Tieteellisuusohjelman yhteydessä 1990-luvun loppupuolella nähtiin tärkeäksi myös tohtorikoulutuksen avulla vahvistaa tki-toiminnan edellytyksiä ja kouluttaa opettajia uusille aloille. Osaamisen uudistamista ja osaavan työvoiman turvaamista edistettiin myös tiimipohjaisella Protomo-toimintamallilla TEM:n puolella.

Toimenpide-ehdotus

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että ICT-alan rakennemuutoksen vauhdittamiseksi käynnistetään seuraavat toimenpiteet:

- 1) Yliopistot ja ammattikorkeakoulut käynnistävät tutkintoon johtavia 2-vuotisia muuntokoulutusohjelmia erityisesti Big Datan, pilvipalveluiden ja kyberturvallisuuden osaavan työvoiman tuottamiseksi. Koulutus suunnataan erityisesti Microsoft/Nokian palveluksesta irtisanotuille ict-alan osaajille. Koulutettavien kokonaismäärä on 1 200 ja sisäänotto toteutetaan vuoden 2015 aikana (momentti 29.40.20).
- 2) Yliopistot ja ammattikorkeakoulut käynnistävät ICT 2015-projektin tavoitteita tukevia ½-1 vuoden pituisia täydennyskoulutusohjelmia ja erikoistumiskoulutuksia. Koulutettavien kokonaismäärä on 400 ja sisäännotot toteutetaan vuoden 2015 aikana (momentti 29.30.21).
- 3) Suomen Akatemia kohdentaa ICT-alan kehittämiseen saamaansa lisärahoitusta ko. alojen tutkimustoiminnan vahvistamiseen.
- 4) ICT-alan tki-toiminnan vahvistamiseksi yliopistot ja ammattikorkeakoulut rekrytoivat vapautuvaa potentiaalia mahdollisuuksien mukaan uudistuvan ict-alan osaamisen synnyttämiseksi.

Hallitus on osoittanut 3 000 lisäaloituspaikkaa yliopistoille ja ammattikorkeakouluille vuosille 2014–2015 hakijasuman purkamiseksi. Näillä paikoilla pyritään ensisijaisesti nopeuttamaan korkeakouluopintoihin pääsyä ja ne eivät sovellu jo korkeakoulututkinnon suorittaneiden käyttöön.

Toimenpiteiden toteuttamiseksi ja äkillisen rakennemuutoksen haittavaikutusten minimoimiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö esittää momentille 29.40.20 (korkeakoulujen ja tieteen yhteiset menot) yhteensä 14,4 milj. euron lisärahoitusta vuosille 2015–2016. Laskelmassa opiskelijakohtaisena kustannuksena on käytetty hakijasuman 6 000 euroa/opiskelija/vuosi. Momentille 29.30.21 (aikuiskoulutuksen kehittäminen) esitetään yhteensä 1,8 milj. euron lisärahoitusta vuosille 2015–2016.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kohdentaa rahoitukset korkeakouluille hakemusmenettelyn kautta. Tässä yhteydessä korkeakouluja aktivoidaan myös kohdan 4. mukaiseen henkilöstörekrytointiin. Kohdan 3. tarpeet ministeriö ottaa huomioon Suomen Akatemiaa koskevassa ohjauksessaan.

Koulutusviennin edistäminen erityisasiantuntijoiden (ns. koulutusvientilähettiläät) toiminnan kautta

Taustaksi

Korkeakoulujen kansainvälistymistä ja koulutusosaamisen vientiä koskevia tavoitteita asetettiin korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa vuosille 2009-2015. Koulutusvientiä on aktiivisesti kehitetty vuodesta 2010 lähtien, jolloin valtioneuvosto hyväksyi asiaa koskevan periaatepäätöksen. Viennin tueksi kehitettiin Future Learning Finland –toimintarakenne. Opetusministeri Kiuru asetama selvitysryhmän laati vuonna 2013 toimenpideohjelman koulutusviennin edistämiseksi. Toimenpideohjelma on osa Team Finland –strategian toimenpiteitä.

Korkealaatuisesta koulutusjärjestelmästä on 2000-luvulla tullut keskeinen osa suomalaista identiteettiä ja Suomen myönteistä kuvaa ulkomailla. Koulutusosaamisen ja vahvan teknologisen osaamisen maakuvan varaan on mahdollista luoda koulutusvientiin perustuvaa yritystoimintaa. Suomalaiselle koulutusosaamiselle on kasvavaa kysyntää erityisesti nousevissa talouksissa kasvavan koulutuskysynnän vuoksi.

Koulutusviennin edistämiseksi tarvitaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan läsnäoloa kohdemarkkinoilla. Oppimisen ja opetuksen viennin edistämässä on tehty uudentyypistä pilotointia, josta esimerkkinä voidaan mainita ministeriötason ja asiantuntijoiden tiivistyvä yhteistyö Kiinassa. Yhteistyökonseptin avulla on mahdollista nivoa Suomen vahvuudet koulutusosaamisessa (perus-/ammattillinen koulutus, opettajankoulutus, oppimisen tutkimus, ICT) kokonaisuudeksi, jonka osat tukevat toisiaan ja luovat samalla vahvaa maakuvaa Suomesta koulutuksen kärkiosaajana. Mallin menestyksekkäs jalkauttaminen Kiinassa mahdollistaa mallin soveltamisen myös muissa strategisesti merkittävässä maissa. Mallissa on keskeistä myös suomalaisten toimijoiden (ml. elinkeinoelämä) saattaminen aktiivisempaan yhteistyöhön koulutus- ja tutkimussektorin kanssa.

Toimenpide-ehdotus

- rekrytoidaan kolme koulutusviennin erityisasiantuntijaa, jotka toimivat koulutuksen ja osaamisen erityisasiantuntijoina koulutuksen ja osaamisen viennin vahvistamiseksi, erityisesti Gulfin alueella, Latinalaisessa Amerikassa ja Aasiassa
- erityisasiantuntijat käynnistävät opetuksen, tutkimuksen, yritysten sekä julkisten toimijoiden yhteistyökonseptia, jossa nivotaan yhteen Suomen vahvuudet osaamisen viennissä sekä kehitetään muita koulutusvientiä vahvistavia malleja kohdealueiden mukaisesti

Erityisasiantuntijoiden tehtävänä on toimia suomalaisen osaamisen ja koulutuksen lähettiläinä merkittävimmissä kohdemaissa ja alueilla. Erityisasiantuntijoiden vahvuutena on suomalaisen laaja-alaisen osaamisen asiantuntijuus sekä diplomaattiaseman tuoma arvovalta, jolla on suuri

merkitys ovien avaamisessa ja kontaktien luomisessa. Erityisasiantuntijat toimivat alueilla tarjoten suomalaista osaamista opetuksessa, oppimisessa ja oppimisympäristössä, mutta myös eri sektoreiden osaamispotentialin viennissä (energia, kaivos, metsä, terveysteknologiat jne.). Erityisiä mahdollisuuksia tarjoaa ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen viennin kehittäminen, sillä useat maat uudistavat parhaillaan ammatillista koulujärjestelmäänsä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että koulutusvientiä vauhditetaan **erityisasiantuntijoiden (ns. koulutusvientilähettiläät) toiminnan kautta**

Koulutusviennin edistämiseen ehdotetaan pysyvää 1,2 miljoonan euron määrärahalisäystä momentille 29.40.20.

Osaamisperusteisen kasvun lisääminen ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toimenpitein

Elinvoimainen tutkimus- ja innovaatiotoiminta sekä laadukas, osaava työvoima ovat osaamisperusteisen kasvun, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin perusedellytyksiä. Osaamisperusteisen kasvun tukemiseksi tulee vahvistaa korkeakoulujen toimintaedellytyksiä kasvualoiksi tunnistetuilla aloilla (bioala, cleantech, soveltava tekniikka kuten offshore- ja terveysteknologia-ala) ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mekanismeja.

Luovat alat, tutkimus- ja innovaatiotoiminta sekä julkisten tietovarantojen avaaminen ja avoin tiede tarjoavat uusia mahdollisuuksia aineettomalle arvonluonnille. Kansainvälisessä työnjaossa Suomi erikoistuu toimintoihin ja työtehtäviin, joissa tarvitaan osaamista ja luovuutta. Innovaatiovetoinen uudistuminen on Suomen talouden monipuolistamisen perusta.

Digitalisaatio ja arvon jakautuminen uudella tavalla haastavat työelämää muuttumaan ja synnyttävät uudenlaisia työllistymisen muotoja. Ammattitaito- ja osaamisvaatimukset muuttuvat, itsenäinen ja yrittäjämäinen työ lisääntyy.

Hallitusohjelman tavoitteet korkeakoulujen profiileja vahvistavasta sektoreiden välisestä yhteistyöstä ja ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön määrän ja laadun nostaminen edellyttävät ammattikorkeakoulujen tutkimusedellytyksiä ja aluevaikuttavuusmahdollisuuksia parantavia tukitoimia. Ammattikorkeakoulut ovat paikallisen yrityselämän rajapinnassa toimiessaan vakiinnuttaneet asemansa erityisesti pk-yritysten toiminnan kehittäjinä.

Toimenpiteitä:

- Oppimis- ja tutkimusympäristöt. Kasvualoiksi tunnistettujen alojen osaamisen vahvistaminen edellyttää lisäresurssointia soveltavan tekniikan opetus- ja tutkimusympäristöjen ajanmukaistamiseen ja kehittämisen sekä toimenpiteitä, joilla tuetaan opiskelijoiden ja tutkijoiden valmiuksia digitalisaation mahdollisuuksien täysimääräiseen hyödyntämiseen.
- Arvoketjujen pilkkoutuminen ja työelämän muutos. Työelämän nopeiden muutosten vuoksi työntekijöiden osaamisen kehittyminen ja uudistuminen korostuvat ja tähän varaudutaan uudennaisilla joustavilla koulutusratkaisuilla.
- Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta. Vahvistetaan korkeakoulujen edellytyksiä kouluttaa osaajia ja tutkijoita, joilla on valmius työllistää itsensä tai työskennellä yrittäjämäisesti. Tämä tarkoittaa yrittäjyysopinnojen laaja-alaistamista korkeakoulujen opiskelijoille opintoaloista riippumatta. Palvelujärjestelmän uudistumiseen varaudutaan kehittämällä liiketalouden ja sosiaali- ja terveysalan yhteistyötä ja monialaisia koulutussisältöjä. Luodaan

opiskelijälähtöiselle yrittäjyydelle kannusteita ja sitä tukevia koulutus- ja tukipalveluita. Toimenpiteissä otetaan huomioon tutkijakoulutuksessa olevien ja sen suorittaneiden yrittäjyys- ja työelämänäkökulmien vahvistaminen.

- Asiantuntijaliikkuvuus ja osaamisenvaihto. vahvistetaan ammattikorkeakoulujen edellytyksiä työelämälähtöiseen opetus- ja tutkimus ja kehitystyöhön erityisesti teollisuus- ja palvelusektorilla sekä hyvinvointipalveluissa. Tämä edellyttää toimintaan pätevöityneitä henkilöitä, t&k –toiminnan vahvempaa kytkeä koulutukseen sekä laajamittaista asiantuntijavaihdon kehittämistä ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja työelämän välille. Toimitila- ja infrastruktuuriyhteistyötä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten välillä laajennetaan ja kytketään siihen vahvasti henkilöliikkuvuus toimijoiden välillä.

Osaamisperusteisen kasvun vahvistamisen toimenpiteisiin ehdotetaan 10 miljoonaa euroa momentille 29.40.55 (ammattikorkeakoulut) ja 10 miljoonaa euroa momentille 29.40.50 (yliopistot).

29.80.50 Eräät avustukset (siirtomääräraha 3v)

Esitys: momentille esitetään 5 miljoonaa euroa audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmään alan kilpailukyyn, kasvun, työllisyyden ja osaamisen lisäämiseksi.

Perustelut: Luovista aloista audiovisuaalinen ala on vahvasti kasvava maailmalaajuisesti. Se on luovista aloista myös Suomessa suurin työllistäjä. Yhden pitkän elokuvan tuotanto työllistää suoraan vähintään 350 henkilöä eripituisiksi jaksoiksi ja sen htv-määrä on keskimäärin 32.

Alan kilpailukyky ja kasvu ovat pitkälti riippuvaisia maailmalla yleistyneistä kannustinjärjestelmistä. Ne ovat merkittävin kansainvälisiä tuotantoja eri maihin ohjaava tekijä. Kilpailukykyyn vaikuttavat myös osaaminen, ammattitaidon ylläpito ja toimiva infrastruktuuri. Nykyään yhä useammin suomalainen tuotanto toteutetaan osittain muualla kuin Suomessa, sillä muiden maiden kannustimien lisäksi digitaalinen tekniikka mahdollistaa tuotantojen silpomisen erilaisiin osiin, vaiheisiin ja paikkoihin.

Kannustimet ovat julkisrahoitteinen järjestelmä, jossa elokuva-, tv-draama ja muut audiovisuaaliset tuotannot saavat osittaispalautuksia tekemistään hankinnoista siinä maassa, joka tarjoaa kannustimia. Useat EU- ja ETA-maat ovat nykyisessä kilpailutilanteessa kyenneet saamaan kansantaloudellisesti merkittävää kasvua audiovisuaalisten kannustinjärjestelmien avulla. Järjestelmä on käytössä kaikissa suurissa EU:n elokuvateollisuusmaissa, kuten Ranskassa, Italiassa, Isossa-Britanniassa, Saksassa, sekä esimerkiksi Itävallassa, Unkarissa, Liettuassa, Belgiassa, Irlannissa ja Ruotsissa alueellisena tukijärjestelmänä.

Suomessa käyttöön otettava kannustinjärjestelmä loisi uusia työpaikkoja paitsi audiovisuaaliselle myös palvelualoille, vahvistaisi kilpailukykyä ja toisi valtiolle verotuloja. Esitys tukee hallituksen terveen kilpailun edistämisen ohjelman (2012) tavoitetta digitaalisten markkinoiden kehittämisestä sekä aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen (2014) tavoitteita.

Esitetty viiden milj. euron kannustin (20 % palautusprosentilla) toisi Suomeen parhaimmillaan arviolta 16,7 milj. euron edestä tuotantobudjetteja ja lähes 2 000 henkilölle töitä audiovisuaaliselle ja palvelualoille. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että kannustimien kerrannaisvaikutukset voivat olla 2-4-kertaisia. Kansantalouden kokonaishyöty voidaan viiden milj. euron kannustinjärjestelmällä arvioida vuositasolla noin 50 milj. euroksi. Arviot perustuvat muiden maiden kannustinjärjestelmistä saatuihin tuloksiin.

Tutkimukset osoittavat kannustimien myönteiset fiskaaliset vaikutukset. Ranskan elokuvainstituutin (CNC) mukaan vuonna 2013 kotimaisille elokuville myönnettyillä yhteensä 42,2 milj. euron kannustimilla tuotannot ovat kuluttaneet Ranskassa 491 milj. euroa ja tuottaneet 128,8 milj. euron sosiaali- ja verotulot. Nettotuotto valtiolle on siten 86,6 milj. euroa. Vastaavasti ulkomaisille tuotannoille vuosina 2009–2013 kohdennetuilla 48,8 milj. euron kannustimilla on tuotettu Ranskassa 72 elokuvaa. Nämä ovat käyttäneet Ranskassa 365 milj. euroa ja luoneet 1 500 työpaikkaa. Tiedot perustuvat CNC:n laskelmaan, jonka mukaan 1 euron kannustin tuottaa keskimäärin alalle 12,8 euron investoinnit ja valtiolle 3,5 euroa vero- ja sosiaalituloja.

Isossa-Britanniassa yksi kannustinpunta tuottaa 12 puntaa veroja. Keskimääräiset vuosittaiset 150 miljoonan punnan kannustinjärjestelmän kustannukset tuottavat valtiolle 1,8 miljardin punnan verotulot.

Suomeen luotava järjestelmä arvioidaan kahden vuoden kokemusten jälkeen ja saatujen tulosten tultua todennetuiksi voidaan harkita kannustinjärjestelmän kasvattamista 20 miljoonaan euroon vuodessa.

Esityksellä ei ole vaikutuksia nykyiseen lainsäädäntöön eikä esitys edellytä EU komission valtioneuvoston määräämää hyväksymismenettelyä. 1.7.2014 tuli voimaan valtioneuvoston päätös ryhmäpoikkeusasetus, jonka piiriin esitetty kannustinjärjestelmä soveltuisi.

Ehdotus hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan lisäämiseksi

Terveydenhuoltohenkilöstön antama liikuntaneuvonta ja liikuntaan kannustaminen on edelleen suuri mahdollisuus terveyden edistämisessä ja sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa. Liikunta on halpa ja hyvin alikäytetty hoito- ja ennaltaehkäisykeino suomalaisessa terveydenhuollossa. Kuluvan vuoden aikana liikuntaneuvontaa on viety nykyisten sairaanhoitopiirien avulla osaksi perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon arkea. Toistaiseksi tätä työtä on tehty kolmessa sairaanhoitopiirissä (alueelliset seminaari ja kuntakierrokset). Kuntien ja sairaanhoitopiirien kiinnostuksen herättyä, kunnille on räätälöity yhteistyössä liikunnan aluejärjestöjen ja muiden liikunnan käytännön toimijoiden kanssa kuntakohtaisia liikkumattoman hoitopolkuja aikaisemmin liikkumattomien aktivoimiseksi. Tulokset useammasta kunnasta ovat olleet hyvin rohkaisevia – aikaisemmin liikkumattomia on saatu liikkeelle, kun heille on räätälöity ohjausta ja kannustusta. Liikkumattoman hoitopolun henkilöt ovat olleet tyypillisesti samanaikaisesti monia sairauksia omaavia (tyypin 2 diabetes, lievä masennus, epäspesifi alaselkäkipu, jne) ja käyttävät runsaasti perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja. Turvallisella ja samalla tehokkaalla räätälöidyllä liikuntahoidolla on kyetty vähentämään muita terveydenhuollon käyntejä. Yhden kalliimmalla tutkimus- tai hoitotoimenpiteen ehkäisemisen hinnalla kyetään tarjoamaan yksilöllinen liikkumattoman hoitopolku vuodeksi noin 10 henkilölle. Toiminnan käynnistäminen useissa sairaanhoitopiireissä tarkoittaa lisäresursseja alueelliseen kouluttamiseen, kuntakierrokseen ja paikallisen liikuntaneuvonnan järjestämiseen. Yhden sairaanhoitopiirin alueella tapahtuva noin vuoden toiminta maksaa alueen maantieteellisestä koosta riippuen 150-200.000 euroa vuodessa. Kohdentamalla toiminta liikuntaneuvonnasta eniten hyötyviin, voidaan liikuntaneuvonnan avulla muiden terveystalvelujen käyttö vähentää 5-10-kertainen summa liikuntaneuvontaan panostamiseen verrattuna. Muutaman vuoden toiminnan jälkeen, kunnat yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa kykenevät itse järjestämään vastaavan toiminnan.

Resurssi 5 sairaanhoitopiirin alueella 5 x 150-200.000 euroa.